

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-05-13
Besvaras senast
2020-05-20 kl. 12.00

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1346 Ansvaret som statsråd

Det första svenska fallet av covid-19 bekräftades den 31 januari 2020 och det första svenska dödsfallet den 11 mars, samma dag som WHO förklarade virusutbrottet en pandemi. Trots att det dröjde till mars innan någon i Sverige dog till följd av detta virus var vi många som följde den internationella rapporteringen och tidigt såg vad som kunde ske. Redan i februari stod det klart för oss, men även för flertalet svenska experter, att detta virus kunde innebära fruktansvärda konsekvenser för hela vårt samhälle.

Trots att man hade vetat oerhört lite om viruset valde regeringen tidigt en strategi som för många var absurd, inte minst mot bakgrund av att samhället var allt annat än förberett på denna pandemi. Det som kallas för den svenska strategin baserades på obeprövade teorier snarare än på vetenskaplig grund om hur viruset fungerade och eventuell immunitet. Smittan skulle inte stoppas, bara begränsas något, och riskgrupper skulle skyddas.

Folkrättsforskaren Katinka Svanberg menade i en debattartikel att Sverige bryter mot de mänskliga rättigheterna när de inte inför bindande restriktioner för att rädda så många som möjligt. Hon kan hänvisa sin tes till bland annat FN-konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter: ”Envar har rätt till hälsa och att staten ska förhindra epidemier: Förebygga, behandla och bekämpa alla epidemiska sjukdomar och skapa förutsättningar som tillförsäkrar alla läkarvård och sjukhusvård i händelse av sjukdom.” Vidare finns skrivelser i Europakonventionen som också stöder Svanbergs syn.

Redan 2015 varnade Folkhälsomyndigheten för en kommande pandemi och att detta skulle medföra ett enormt behov av skyddsutrustning. Att förhindra smittspridning så tidigt som möjligt, inte minst för att köpa sig tid, borde ha varit en självklarhet för regeringen. Tid för att lära sig mer om viruset men även för att förbereda vårt dåligt rustade samhälle inför detta utbrott hade naturligtvis varit önskvärt för alla parter. Av någon anledning var inte detta en syn som delades av regeringen; att köpa sig tid tycks ha varit helt oviktigt. I stället sa man nej till för många av oss självklara åtgärder:

- Nej till att stoppa flyg till och från riskzoner.
- Nej till att testa resenärer från riskzoner.
- Nej till att sätta resenärer från riskzoner i karantän.

Även efter att den inhemska smittspridningen var ett faktum sa regeringen nej till åtgärder som för många av oss var självklara:

- Nej till att kraftigt begränsa umgängen.
- Nej till krav på skyddsutrustning för personer som arbetar med riskgrupper.
- Nej till att stänga ned platser där många möts.
- Nej till masstestning och spårning.
- Nej till krav på munskydd.

Listan kan göras längre, men kontentan är att regeringen fortfarande inte har vidtagit en lång rad åtgärder som bevisligen förhindrar smitta. Folkhälsomyndigheten har därtill använt sig av en form av omvänd försiktighetsprincip: Det man inte vet, gör man ingenting åt. Exempelvis har man vid presskonferenserna sagt att ”ingenting tyder på att barn smittar” eller att ”ingenting tyder på att personer utan symptom smittar”. Man har följt upp denna omvända försiktighetsprincip med att inte kräva av personal inom vård och omsorg att ha munskydd eller annan skyddsutrustning just för att man märkligt nog inte trott att asymtomatiska personer smittar. Bara sjuka uppmannas till dags datum att stanna hemma, och skyddsutrustningen är fortfarande i många fall undermålig.

Det är nu en tio gånger högre risk att dö av covid-19 om man som 70-åring bor på ett äldreboende än om man bor hemma, trots att hela det offentliga Sverige har sagt att det inte finns något viktigare just nu än att skydda de äldre på äldreboenden. Det krävs ingen vidare utbildning för att förstå varför dessa äldreboenden och andra vårdinrättningar har förvandlats till rena dödsfällor.

Det är inte konstigt att många, inklusive undertecknad, är frustrerad över den uppenbara handlingsförlamning som regeringen har visat och fortfarande visar trots skarpa varningar från framstående forskare. Till råga på detta kunde vi se hur socialministern, i SVT:s program *Agenda*, hade mage att slå ifrån sig ansvaret med orden: ”Vi som samhälle bör känna ett gemensamt ansvar.”

Underförstått ska bagaren, polisen, byggnadsarbetaren, småbarnsföräldern och frisören ta ansvar för att äldreboenden inte har tillräckligt utbildad personal eller tillräckligt med utrustning. Underförstått ska alla medborgare ta ansvar för att Sverige i skrivande stund är sjunde värst i världen sett till antal döda per miljon invånare i covid-19.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga socialminister Lena Hallengren:

Vad menar ministern med sitt uttalande om att vi som samhälle bör känna ett gemensamt ansvar för hanteringen av denna pandemi och vad är ministerns roll i detta?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren